

scopo alienum subditum in sua Dioecesi confitmare: consuetudo tamen id licitum reddidit, quia presumitur consensus proprii Episcopi, Diana p. 2. tral. 17. ref. 17. & p. 4. tral. 4. ref. 50. Clericatus cit. num. 15.

3024 At non potest in aliena Dioecesi proprium subditum confirmare, nisi de licentia Episcopi loci, alias incurrit ipso jure suspensio nem, ex Trid. sess. 6. de reform. c. 5.

3025 Non peccat Episcopus, si ex justa causa ad sui arbitrium administrationem hujus Sacramenti per tres aut quatuor annos retardet. Et potest quacumque die, etiam feriata, ministrare, & tempore interdicti, ex c. Quoniam, de sent. excom. in 6.

3026 Subjellum, est omnis homo baptizatus, sive infans sit, sive adultus. Usus est, ut non conferatur pueris ante usum rationis, ut recordentur se illud recepisse, ne recipient iterum.

3027 Sed in hoc (ait Clericatus cap. 126. num. 26.) exuberat arbitrium Episcopi, itaut, secluso scandalo, etiam puerum trium annorum possit confirmare absque peccato, & semper in dubio debet inclinare ad favorem pueri petenti Sacramentum, ne ob varia rerum discrimina contingat ipsum mori absque gratia hujus Sacramenti, Jord. ibid. n. 46. 47. & 48. Coton. ubi supr. num. 42. & quod in articulo mortis possunt statim confirmari, nedum adulti, sed etiam infantes, ac etiam perpetuam amentes.

3028 Imò conferri posse amentibus, ne priventur effectu gratiae hujus Sacramenti, absoluunt docent alii.

3029 Suscipiens debet esse in gratia, aut in ea ponit saltem per contritionem putatam. Idem dic de Ministro conferente.

3030 Patrinus, unus tantum esse debet, ex c. Non plures, de consecr. dist. 4. & Trid. solùm in baptismio concessit unum & unam, cui accedit praxis. Clericatus cit. num. 30. v. à num. 3005. ad 3015.

3031 Effectus hujus Sacramenti sunt. 1. Augmentum gratiae habitualis. 2. Character, quo signatur ut miles intra militiam Christi ad fidem cum robore propugnandam, juxta illud S. Melchiadis, ex Trid. In baptismio regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam. 3. est Cognatio spiritualis, de qua in Matr. v. n. 3004.

Scotus in 4. dist. 3. q. 1. lit. C, d. 7. quest. 1. lit. A, B, D, E, F, quest. 4. litt. A, dist. 42. q. un. litt. K, Mastrius in theol. mor. dist. 17. quest. 5. Joan. la Crux pag. 315. Leand. de Sacr. tral. 3. Tamb. tom. 2. lib. 3. Busemb. lib. 6. c. 2. Clericatus cap. 116. Mendo.

DE EUCHARISTIA

3032 F Usè actum est in 3. tom. à num. 187. & hic à num. 2914.

C A P U T IV.

DE POENITENTIA.

3033 P Oenitentia Christiana dicitur secunda tabula post naufragium, in ordine ad Baptismum, qui dicitur prima tabula ad inventiā salutem post commune naufragium per peccatum originale. Poenitentia vero est secunda tabula ad inventiā salutem post naufragium particulare per peccatum mortale post Baptismum commissum.

3034 Est duplex, Virtus, & Sacramentum. Poenitentia virtus, est virtus, qua dolemus de peccatis commissis, quatenus sunt offensa Dei, & est ipsa contrito. Poenitentia Sacramentum, est Sacramentum reconciliationis hominis cum Deo ex peccatis commissis post baptismum, virtute clavium, seu absolutionis sacramentalis.

3035 Est Sacramentum necessarium necessitate medii, & pracepti, ex Trid. sess. 14. cap. 2. ita ut quis, postquam mortale commiserit, salvatori non possit, nisi per Sacramentum Poenitentiae in re, vel in voto, eliciendo actum contritionis: v. in pag. 8. prop. 18. ab Alex. VIII. damn.

PARTES SACRAMENTI POENITENTIAE

3036 Sunt materia, forma, & satisfactio: materia, & forma sunt partes essentiales, satisfactio integralis.

M A T E R I A

3037 E st duplex, remota, & proxima. Remota est peccatum, & est etiam duplex, necessaria, & sufficiens. Necessaria, est omne peccatum mortale post Baptismum commissum, non jam rite confessum, & absolutum. Sufficiens, est omne peccatum veniale, vel mortale, alias rite confessum, & absolutum: v. n. 3048. Materia proxima, sunt tres actus poenitentis: Cordis contritio, Oris confessio, & Operis satisfactio.

3038 Peccata dicuntur materia remota. Quia sunt materia, supra quam cadit dolor, qui est materia proxima in ordine ad formam absolutionis, & Sacramentum. 1. Quia peccata sunt materia per formam absolutionis, & Sacramentum Poenitentiae removenda.

3039 Peccata ante Baptismum commissa nec possunt, nec debent esse materia Sacramenti Poenitentiae: quia spectant ad forum Baptismi, ex Trid. sess. 14. c. 1. Comissa vero in

in instanti Baptismi, sunt Sacramenti Pœnitentiae materia; quia sunt peccata hominis baptizati.

3040 Peccata mortalia dubia; sive dubio positivo, sive negativo, de quo in num. 39. sunt necessariò aperienda in confessione, Volpi de pœn. ref. 145. n. 3. Diana par. 3. tral. 4. resol. 207. quia alias quis se exponeret periculo peccandi, & errandi circa integratem confessionis; & ex Trid. sess. 14. cap. 5. confitenda sunt peccata, quorum conscientiam habemus; de dubiis autem conscientiam dubiam habemus, adeòque ea confiteri debemus.

3041 Hinc 1. qui dubitat, an commiserit peccatum mortale, vel an commissum sit mortale, aut veniale, tenetur illud confiteri. 2. Qui scit se peccasse mortaliter, sed dubitat, an illud confessus sit, tenetur confiteri, quia constat de peccato, & de obligatione confitendi, & dubium est, an sit ei satisfactum: v. n. 47.

3042 Secus est dicendum de judicio probabili; qui namque probabiliter judicat, se non peccasse mortaliter, aut peccatum commissum jam confessum esse, non tenetur illud confiteri, licet aliquam formidinem de opposito habeat, sed potest illi judicio probabili prudenter acquiescere, juxta dicta à n. 59.

3043 Qui dubitat, an fecerit peccatum ante confessum ut certum, non tenetur iterum confiteri, ut dubium, etiam si certo inveniat se non fecisse.

3044 Qui integrè confessus est peccatum, de quo dubitabat, an esset mortale, vel veniale, si poste inveniat esse mortale, non tenetur denud illud confiteri; quia jam integrè suum manifestavit peccatum, nec nova circumstancia explicanda occurrit. Nec est necesse ad confessionis valorem, quod poenitens sciat determinatè, peccatum confessum esse mortale, ut etiam de Confessario dicemus: v. infra de cas. resol.

3045 Qui confessus est peccatum dubium, si poste reperiat certo aut probabiliter illud commissum, tenetur iterum illud ut certum fateri, Diana p. 3. v. 4. ref. 91. quia peccatum est explicandum, ut est in conscientia poenitentis, dictum autem peccatum nunc est in conscientia poenitentis ut certum, quo pacto non fuit subiectum clavibus, sed ut dubium: v. n. 3312.

3046 Leander vero de Pœnit. tr. 5. disp. 5. qu. 27. tenet partem negativam; quia jam poenitens fuit à tali peccato directe absolutus sub conditione implicita: si est peccatum.

3047 Qui recordatur se peccasse mortaliter in genere, at non de peccato in specie, tenetur confiteri peccatum mortale in genere; quia est materia sufficiens, imò necessaria pro absolutione. Quando postea ejus recordatur in

specie, tenetur iterum in specie confiteri, quia tenemur confiteri speciem, & numerum peccatorum, quod non est factum in confessione priori.

3048 Ex his, materia necessaria, & sufficient, de num. 3037. addi potest tertia materia remota, nempe materia necessaria, sed non sufficient. Et sunt peccata mortalia dubia, quæ dicuntur materia necessaria, quia sunt necessariò aperienda; non sufficientia verò; quia sola sine additione materia certæ non sufficient ad absolutionem absolutam.

3049 In casu autem metaphysico, quod quis non haberet materiam certam præteritam, quam adderet, tunc posset dari absolutione conditionata; quia consultur saluti animæ poenitentis, & simul vitatur irreverentia Sacramenti, ut in n. 3054.

3050 Qui mendacum in confessione dicit circa mortalia, peccat mortaliter: venialiter si circa venialia, aut circa ea, quæ confiteri non tenetur: v. n. 2783.

3051 Unde qui scienter dubia confitetur probatis, vel è contra, peccat mortaliter nisi hoc faciat bona fide ut putans consultius, & securius se accusare, aut ita confitendum esse.

3052 Item tenetur poenitens Confessario interroganti fateri alicuius peccati consuetudinem; quia Confessarius, cum exerceat munus Judicis, habet jus ad cognoscendam causam, & dispositionem poenitentis ex circumstantiis, ad providendum: v. in pag. 6. proposit. 58. ab Innoc. XI. damn.

F O R M A

3053 Sunt verba absolutionis: verba ad va-lore Sacramenti necessaria, & sufficientia, sunt, Absolvo te à peccatis tuis; quia est tutius, Mendo ver. Absolvere, num. 6. Qui relinqueret: Ego, & in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: extra casum necessitatis, peccaret mortaliter. Preces autem tam ante quam post dictam formam adjunctæ, nec ad ipsius formæ essentiam spectant, nec ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria, ex Trid. sess. 19. c. 3. v. n. 1026.

3054 Valida est (quamvis illicita) forma, si detur alii verbis, quæ tamen sensum non mutent formæ ordinariæ, nec actum iudicii. Ut: Ego tibi remitto, vel condono peccata tua: Tibi à me remittuntur peccata tua. Nos absolvimus te à peccatis tuis. Si ly Nos, denotet dignitatem personæ singularis absolvientis, puta si sit Prælatus; secus, si denotet plures personas. Clericatus c. 123. num. 6. & 7. ex Scoto in 5. dist. 14. quest. 4. & Diana part. 1.1. X 2. tral. 6.

tral. 6. resolut. 12. vide num. 2951. & num. 3114.

Non est valida, si proferatur verbis deprecativis, ut: *Absolvat te Deus, Oro Deum, ut te absolvat.* Clericatus cit. n. 9. ex Scoto cit. Quia Sacramentum Poenitentiae est institutum per modum judicii, ubi sententia non profertur deprecando, sed iubendo: Et Christus non dixit: *Pro quorum peccatis oraveritis; sed, Quorum peccata dimiseritis, dimittentur.*

3055 Absolutio extra casum necessitatis debet esse absoluta; cadere autem debet supra materiam certam & determinatam. Unde supra peccatum dubium non potest sine sacrilegio dari absolutio determinata; non enim dari potest sententia certa pro delicto dubio. Tunc autem curare debet Confessarius, ut poenitens addat aliquid peccatum certum, etiam de alias confessis: & tunc det absolutio determinata; nonnullam, & certam. Quod si poenitens sit tam sanctus, ut nullum certum habeat, vel potius tam rufus, ut nullum certum dare sciat, tunc sub conditione, faltem mente retenta absolvet. Sine ulla materia dari non potest absolutio sine sacrilegio: v. num. 3049.

Absolutio sub conditione de præterito, aut præsenti, v. gr. *Si doles, absolvot te,* est valida, quia conditio supponitur posita, & certa; sed imprudens, nisi in casu necessitatis, quo poenitens non valet signa certa doloris præbere. At non est valida sub conditione de futuro, quia effectus Sacramenti, nempè gratia, non potest manere suspensus, & pendens a contingentibus, si poenitens sic dispositus. Clericatus cit. num. 10. ex Diana part. II. tral. 3. ref. 18.

Neque dari potest ad reincidentiam; quia peccata non sunt mala poena, ut censuræ, sed mala culpa, idèo semel remissa non redeunt: v. num. 38.

3056 Absolutio à censuris potest dari sub conditione de futuro, sed quoad reincidentiam. Et dari potest tam verbis, quam scriptis: imò etiam invitis, si absolvens id faciat auctoritate ordinaria, minimè si virtute Jubilæi, aut Bulle cruciatæ, tunc namque non datur nisi pertinentibus. Ita Clericatus cit. num. 14.

Per illa verba, *Absolvot te ab omni vinculo excommunicationis,* &c. absolvitur poenitens ab omnibus censuris, tam in confessione expressis, quam ab illis, quorum non recordatur, aut non habet notitiam, in quantum facultas Confessoris se extendit, & dummodò poenitens habeat intentionem satisfaciendi, si tale sit onus: Clericatus cit. num. 16. & 17.

Formam absolutionis à censuris in foro exteriori afferit Clericatus cap. 123. num. 15. ut sequitur.

Quod absolvendus juret de parendo mandatis

cur

Ecclesiæ, vel de exequenda poenitentia sibi injuncta, quod dicantur preces à Rituali Romano prescriptæ cum levi flagellatione humeri nudati ipsius poenitentis: quamvis aliquando haec ceremonia possint omitti, & sufficiat dicere: *Ego absolvot te à vinculo excommunicationis, quam ob talē causam incurris, & refutus te Sacramentis Ecclesia, & Communioni fidelium. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Coton. ubi supra n. 38.

FORMA ABSOLUTIONIS.

3057 **M**iserere tui omnipotens Deus, & missis peccatis tuis perducat te ad vitam eternam. Amen.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & misericors Dominus. Amen.

Dominus noster Jesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvot ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges.

Ego te absolvot à peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Passio Domini nostri Iesu Christi, merita Beatae Mariae Virginis, & omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratia, & premium vita eterna. Amen.

Si poenitens non fuerit Clericus, omittitur verbum *suspensionis.*

URGENTE PERICULO MORTIS,

Ego te absolvot ab omnibus censuris, & peccatis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

CONTRITIO

3058 **I**n communi, est dolor, & detestatio peccati commissi, cum proposito emendandi. Est duplex, perfecta, quæ dicitur absolute Contritio, & imperfetta, quæ dicitur Attritio. Perfecta, est dolor de peccatis quatenus sunt offensa Dei summè dilecti, & supra omnia. Imperfetta, seu attritio: est dolor de peccatis propter turpitudinem peccati, aut timorem inferni, vel alterius mali.

3059 Diferunt ratione motivi, & ratione effectus. Ratione motivi: quia Contritio fit ex motivo Charitatis erga Deum, hoc est ex motivo subjecti, nempè Dei summè diligendi: Attritio ex motivo Charitatis erga se ipsum, seu ex motivo timoris poena, aut horrois mali.

3060 Ratione effectus: quia Contritio per se remittit peccata, & justificat extra Sacramentum, in voto tamen Sacramenti, unde iste talis tene-

eur sub mortali suo tempore confiteri; attritio vero requirit Sacramentum in re, ita ut in nullo casu, etiam in articulo mortis, attritio quantumvis supernaturalis sufficiat ad justificationem, & remissionem peccati mortalis, sine Sacramento in re. Imò in articulo mortis, si non potest quis habere Sacramento, tenetur sub mortali conteri.

3061 Attritio in Sacramento Pœnitentiae dicitur fieri contritio, & attritus contritus, non formaliter, quia non variatur objectum, seu motivum; sed effectivè, quatenus attritio cum Sacramento in re justificat, sicut contritio cum Sacramento in voto.

3062 Non sufficit attritio naturalis quantumvis honesta, qualis est dolor de peccatis ob malum temporale, v. gr. ob amissionem pecunia, sanitatis, &c. Quia non est attritio christiana, & supernaturalis, cum nullum respiciat motivum supernaturalis; ac proinde est improportionata fini salutis supernaturalis. Hinc ex Trid. sess. 14. c. 4. attritio, quæ ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiae impetrandam disponit, debet esse donum Dei, & Spiritus Sancti impulsus, qualis non est attritio naturalis ex motivo pure humano, & naturali: v. in pag. 6. prop. 57. ab Innoc. XI. damn.

3063 Sufficit vero, si sit propter poenas temporales, v. g. propter morbum, persecutionem, & ut a Deo inflistas, vel infligendas propter peccata, quia tunc, cum adsit respectus ad Deum, & motivum supernaturalis, est dolor supernaturalis.

3064 Sufficit attritio ob timorem gehennæ, aut purgatoriæ, quia cum sint poena Dei, quæ scilicet infligitur à Deo authore supernaturali ob peccata, eorum timor & dolor est supernaturalis ex motivo supernaturali, ob rationes d. num. 90. Et colligitur ex Trid. ibi relato, ubi dum dicit: *Et quamvis sine Sacramento Pœnitentia per se ad justificationem perducere peccatores nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentia impetrandam disponit:* non supponit gratiam justificationis in peccatore causatam, ac proinde non supponit contritionem, quia hæc per se extra Sacramentum, & cum solo ejus voto illam causat: v. in pag. 7. prop. 14. & 15. ab Alex. VIII. damn.

3065 Dices: Fides supernaturalis cum Sacramento Pœnitentiae in re, attritione seclusa, non sufficit ad justificationem: ergo attritio supernaturalis cum Sacramento in re, non sufficit ad justificationem.

Resp. disparitatem esse; quia de fide est, & certum contra Lutherum, fidem non sufficere ad justificationem. Trid. sess. 6. can. 9. nec esse partem Sacramenti Pœnitentiae. Et licet non

sit definitum, attritionem supernaturalem esse partem; certum tamen est, esse partem & material proximam, ex communi sensu Ecclesiæ; quod sufficit: v. n. 3064.

3066 Quod autem contritio perfecta hominem reconciliat Deo, & gratiam causet extra Sacramento, cum solo ejus voto, habetur ex Trid. sess. 14. c. 4. charitati namque perfectæ promittitur peccatorum remissio in Sacr. Script. Prov. 8. Ego diligentes me diligo. Zacch. 1. Convertimini ad me, & ego convertebam ad vos. Lucæ 7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Et 1. Petri 4. Charitas operis multitudinem peccatorum.

In confessione autem non sufficit amor, sed requiritur dolor explicitus: idque ex conceptu formalis poenitentiae, quæ formaliter importat disponentiam de peccatis. Sufficit autem propositum virtuale, ex nu. 3072. quia verus dolor peccatorum reconciliativus animæ cum Deo, est incompossibilis cum proposito peccandi; unde includit virtualiter propositum de non peccando.

3067 Sufficit attritio ob turpitudinem peccati, ex Trid. cit. sess. 14. cap. 4.

Turpido autem peccati est duplex; una naturaliter cognita: talis est turpido immundicie, quæ est in peccato carnis. Et turpido vilitatis, & indignitatis apud homines, quæ est in peccato furti, &c. Et dolor ob talen turpitudinem non sufficit, quia est naturalis: v. in pag. 7. prop. 9. ab Alex. VIII. damn.

Alia est turpido supernaturaliter cognita, seu per fidem; talis est turpido peccati oppositi alicui divinae perfectioni (quæ non sit Charitas) supernaturaliter cognita, seu per fidem; aut alicui virtuti morali per legem divinam præceptæ, ut turpido inobedientia, ingratitudinis, &c. turpido contra justitiam, castitatem, &c. & dolor ex tali turpitudine sufficit, quia est supernaturalis, seu ex motivo supernaturali, nempè ob turpitudinem supernaturaliter cognitam. Scotus in 4. dist. 14. quest. 2. & 4. Mistr. Brancatus, & alii hic de Sacram. Pœnit.

3068 Non sufficit dolor, quo quis doleat se non dolere peccatorum; quia hic non est dolor, sed carens doloris peccatorum. Cum hoc tamen dolore solet regulariter esse conjunctus dolor de peccatis, quamvis poenitens eum non cognoscat; & tunc est sufficiens.

3069 Qui scienter sine attritione absolvitur, & sacrilegium committit, & tenetur confessio nem repeteri, ex defectu materiae proximæ.

3070 Sufficit unus actus doloris de omnibus peccatis in genere, etiam oblitis. Debet autem esse efficax & universalis respectu

omnium moralium in confuso, & in genere. Unde non sufficit dolor purè particularis, sed requiritur dolor, qui sit universalis saltem virtualiter, de omnibus peccatis commissis.

Dices; Potest dari Sacramentum Pœnitentia validum, in quo tamen Confessio non sit de omnibus, sed purè particularis alicius peccati, ut constat de peccatis oblitis, & in casibus, in quibus licita est dimidatio Confessionis: igitur potest dari Sacramentum Pœnitentia validum, in quo tamen dolor non sit de omnibus, sed purè particularis alicius peccati in iisdem casibus.

Resp. Negando consequentiam: disparitas est, quia confessio omnium peccatorum revera, & absolute commissorum, non est semper in nostra potestate, & humanitus possibilis; nam humana conditio est subjecta oblivioni, imo & accidentibus, quæ impediant confessionem omnium, quæ memoriarum occurunt: dolor autem de omnibus peccatis commissis, in quovis casu, est humanitus possibilis, & in nostra potestate, quia est actus spiritualis internus, qui potest in instanti perfici, ex n. 3077.

Hinc Conc. Trid. *sess. 14. cap. 5.* loquendo de confessione, definit, nos solum teneri confiteri peccata omnia mortalia, quæ post diligens examen memoriarum occurunt. In *cap. autem 4. eiusdem sess.* loquendo de dolore, absolute, & absque recensita limitatione definit, quod contrito, quæ est primus actus pœnitentis, debet esse dolor de peccato commisso, & continere debet odium veteris vita, ac peccatorum detestationem: & quia peccata mortalia oblitera (si quæ sint) sunt verè peccata commissa, dolor debet saltem virtualiter ad illa se extendere, ita ut si quis doleret de peccatis, quorum recordatur, & haberet animum expressum nolendi dolere de mortalibus oblitis, si quæ sint, non haberet dolorem sufficientem ad valorem Sacramenti: quia non haberet dolorem verum, & reconciliatum: v. à n. 3086.

Qui confiteretur duo venialia tantum, & dolet solum de uno, v. g. de mendacio, non de alio, v. g. de suspicione, validè absolvitur, quia sicut peccatum illud, utpotè veniale, est solum materia sufficiens, non necessaria, ac proinde taceri poterat; ita potest, qui confiteretur, de eo non dolere; & aliunde cùm jam doleat de uno, jam dat materiam remotam, & proximam, quantum sufficit ad valorem Sacramenti.

Secūs esset, si confiteretur unum solum veniale, & de eo non doleret, committeret enim sacrilegium ob gravem injuriam Sacramento,

quatenus esset invalidum ex defectu partis essentialis, nempè materia proximæ.

Item secus esset dicendum de eo, qui consideretur duo mortalia, & de unotantum doleret, non de alio, quia ex una parte, illud aliud est materia necessaria; adeoque ut sit valida absoratio, debet dari materia proxima, nempè dolor supra illud cadens: ex alia parte non potest remitti unum mortale sine alio.

3071 Qui tenetur conteri extra Sacramentum, non tenetur præmittere peccatorum examen, sed sufficit, quod doleat in confuso.

3072 Pro valore Sacramenti, tam in attritione, quam in contritione ex Trid. *cit.* requiritur propositum de cetero non peccandi, alias non esset dolor efficax; sufficit, quod propositum sit implicitum, & virtuale. *Scot. in 4. dist. 14. quest. 4. §. Ad primum argumentum dist. 17. quest. un. in solut. principalium, & alibi: v. numer. 3066. Leand. tral. 5. dis. 7. quest. 22.*

3073 Cum proposito sufficienti non peccandi stare potest judicium probabile reincidenciarum, quia tale judicium est actus naturalis intellectus, & non liber. Communis.

3074 Non requiritur dolor sensibilis, sed sufficit intellectivus; quia est actus internus voluntatis, adeoque spiritualis.

3075 Talis dolor debet esse summus non intensivè, sed appretiativè: ita ut dolor de peccatis sit supra omnia detestabilia, nempè supra omnia mala poena, etiam æternæ: unde debet magis detestari peccatum, quam quodlibet aliud malum.

3076 Hinc dolor summus intensivè est ille, qui dicitur summus quoad intensionem, & graduationem; Dolor summus appretiativè est ille, quo quis dolet, paratus potius omnia bona creata relinquere, & omnia mala poena subire, quam Deum offendere. Unde regulariter fit, ut dolor mali temporalis, putamissionis bonorum, mortis parentis, &c. sit major intensivè dolore peccati; hic autem sit illo major, imo summus appretiativè, in quantum dolor mali temporalis est major secundum graduationem qualitatis doloris, in qua graduatione consistit intensio doloris, cum quo adhuc stat, quod dolor de peccato sit summus appretiativè, in quantum ita doleret de peccato, ut sit promptus, quod si ei daretur optio eligendi, potius subiret omnia mala poena, quam peccaret; & hoc pacto dolor dicitur summus in pretio, non in intensione.

3077 Non est autem opus, nec expedit, ut fiat collatio explicita cum omnibus aliis malis, sed sufficit, quod implicitè proponatur de-

detestatio peccati supra omnia detestabilia in confuso; unde actus contritionis, aut attritionis, potest fieri in instanti, aut brevissimo tempore, quia est actus internus spiritualis.

3078 Ad valorem Sacramenti non sufficit dolor, qui absolutionem sequitur; alias confessio non esset accusatio, sed simplex peccatorum narratio. Non debet tamen necessario procedere, sed sufficit, ut eliciatur in ipso met confessionis actu, vel facta confessione ante absolutionem; quia bene salvatur, quod confessio sit accusatio, & quod cum dolore absolutioni subjiciatur.

3079 Non est autem necesse, quod dolor sive attritio, sit immediate ante absolutionem, vel confessionem; sed sufficit, si quis sero examinans conscientiam, actum doloris eliceret; hic quidem si manè ad confessionem accederet sine novo actu doloris, confessio esset valida. D. Thom. & Leander, *tral. 5. disp. 7. quest. 6. Joseph de Aug. de pœnit. numer. 22 habet: Sufficit, quod attritio sit ante, quando homo habuit voluntatem confitendi, & examinandi conscientiam, & numquam retractavit eam actum, & universaliter quoties attritio processit, & fuit ordinata ad hoc Sacramentum, & virtualiter potest intelligi permanere usque ad absolutionem: v. n. 3118.*

3080 Qui paulò ante confessus, & absolutus, iterum confitetur aliquod peccatum, quod excideret de mente, de quo anteā explicitè, & formaliter non doluit, non indiget novo dolore; sed in virtute prioris doloris virtualiter, & moraliter permanentis, potest absolvi, Leand. *cit. quest. 5. Diana part. 3. tral. 3. ref. 50. & 51. quia prior dolor, utpotè qui fuit virtualiter extensus ad peccata oblitera, ita valet ac si esset novus dolor de solis peccatis oblitis.* Eadem ratione (ut etiam praxis doceat) potest moribundus propter periculum instantis mortis absolves audito tantum uno, vel altero peccato, postea, si superstes maneat, auditis reliquis, secundò absolves ab illis ex vi prioris doloris moraliter permanentis, *vide tom. 3. num. 287. pag. 643.*

Qui igitur ante confessus, reconciliatur confitendo peccatum oblitum, licet novum faciat Sacramentum, non tenetur novum dolorem elicere, nisi novum peccatum mortale commiserit, aut longum tempus intercesserit; quia moraliter perseverat dolor præteritus circa omnia peccata elicitus, sicut dolor die hesterno elicitus: sufficit ad Sacramentum, quod die crastino perficitur, ob eamdem moralem, aut virtualē permanentiam. Unde haec sententia est mihi moraliter certa.

Scotus in 4. dist. 13. quest. 2. litt. N. O. q. 4.

litt. H. d. 15. quest. 1. litt. C. d. 7. quest. un. litt. X. Mastr. in theolog. mor. disp. 21. à quest. 1. ad 7. Leand. tral. 5. à disp. 1. ad 3. Joan. de la Crux, pag. 387. Bonac. tom. 2. pag. 134. Tamb. in method. conf. pag. 373. ad 378. Busemb. lib. 6. tral. 4. cap. 1. Cardenas disp. 30. & 37. Clericatus cap. 119.

Q U A R T E S

3081 An Sacramentum Pœnitentia possit esse validum, & informe?

Quoniam controversia præsens est una ex celebrioribus, quæ interscholasticos exagitari solent, fas sit mihi, ut paulisper forma scholastica utar.

Sciendum est igitur, Sacramentum Pœnitentia dici validum, quando constat omnibus suis partibus essentialibus cum intentione ministri, informe vero, non quia caret forma essentiali, sic enim diceretur invalidum, sed quia caret effectu gratiae, quæ est forma sanctificans animam. Hoc præmisso.

3082 Dico implicare Sacramentum Pœnitentia validum quoad essentiam, & informe quoad effectum gratiae. Est Scoti in 4. d. 1. quest. 5. §. Contra istam opinionem in fine. Contra Diuum Thomam.

Probatur 1. Sacramentum Pœnitentia validum, est Sacramentum verum, & perfectum, constans scilicet omnibus suis partibus essentialibus cum intentione ministri; sed implicat, quod Sacramentum Pœnitentia sit verum, & perfectum Sacramentum, & non causet gratiam; ergo implicat, quod sit validum, & informe: minor patet; quia Sacraenta causant gratiam ex institutione Christi, & acceptatione a promissione Dei, qui est infallibilis veritatis.

3083 Confirmatur: Sacramentum includens omnes partes essentiales cum intentione ministri, est verum signum efficax practicum gratiae: sed implicat verum signum efficax practicum gratiae fine signato, nempè sine gratia: ergo &c. minor patet, quia alias non esset efficax.

3084 Probatur 2. Nullus potest assignari causa, in quo Sacramentum Pœnitentia sit validum quoad essentiam, & informe quoad effectum; ergo &c. Antecedens probatur ex solutio ne præcipitorum fundamentorum partis adversæ.

3085 Dices 1. Sacramentum Baptismi potest esse validum, & informe ob defectum dispositionis suscipientis: ergo Sacramentum Pœnitentia potest esse validum, & informe ob defectum dispositionis, nempè doloris pœnitentis; Antec. probatur de adulto facte accedente ad Baptismum, scilicet sine dolore, & fide; hic namque recipit Baptismum validum